

Analyse av tannstatus er en rask og effektiv metode for identifisering etter terror og ulykker:

Militære tannleger kurses i identifisering

I november arrangerte Forsvarets sanitet et nybegynnerkurs i identifisering av ofre etter ulykker, basert på tannstatus. Avhengig av forholdene kan fortsatt 60–70 prosent identifiseres på denne måten. Norge ligger langt fremme hva angår kompetanse på området. Det er vanlig med internasjonal deltakelse på kurs, slik det nylig avholdte kurset i forsvarsregi hadde for første gang nå i november.

Dette er et kurs i noe som jeg håper vi aldri får bruk for, sier fagansvarlig for kurset, rettsodontolog i Kripos' ID-gruppe, førsteamanuensis Sigrid Kvaal fra Universitetet i Oslo. Hun legger til at hun vet at det dessverre blir bruk for det. Historien og erfaringen tilsier det.

Tidende besøker Sessvollmoen i Akershus, der kurset i all hovedsak foregår, samme dag som PST publiserer en ny trusselvurdering for terror mot Norge, som sier at det er sannsynlig at det vil komme et anslag innen ett år.

Politiet bestemmer, Forsvaret bistår

Det er Kripos som har all myndighet når det gjelder identifiseringsarbeid i Norge. Forsvaret bistår med personell, og som denne gangen, som administrativ enhet – bak kurset der 13 norske, danske, nederlandske og tyske tannleger som er yrkesoffiserer deltok. Også på lærersiden var kurset internasjonalt sammensatt, med dansk, svensk, nederlandske og tysk ekspertise, i tillegg til norsk.

Cirka halvparten av kursdeltakerne hadde erfaring med identifiseringsarbeid fra før, mens den resterende halvdel ikke hadde vært på identifiseringsoppdrag tidligere.

– Kursdeltakerne er rekruttert blant norske militærtannleger og blant tannleger som meldte interesse etter at vi inviterte deltakere fra andre land

Militære tannleger fra Danmark, Nederland, Norge og Tyskland deltok på kurs i identifisering av ofre etter ulykker på Sessvollmoen 3.–7. november. Her er de fotografert sammen med sine sivile og militære lærere, NATO-observatører og administrativ tilrettelegger fra Forsvarets sanitet. Fagansvarlig Sigrid Kvaal står helt til høyre, mens Geir Grønlund er nr. fire fra venstre i bakre rekke. Per Lüdemann som var hovedansvarlig for kursopplegget fra Forsvarets side var ikke til stede da bildet ble tatt.

i NATO, forteller major og tannlege Geir Grønlund, som har stått for mye av den praktiske tilretteleggingen, sammen med sin overordnede i Forsvaret, oberstløytnant og tannlege Per Lüdemann.

Mye teori og noe praksis

– Det er av stor betydning at tannleger som skal ut på identifiseringsoppdrag har noe erfaring med å ha vært i befattning med døde kropp, sier Kvaal.

– Derfor hadde vi en kursdag ved Folkehelseinstituttet i Oslo i løpet av uken. Her fikk gruppen også erfare at det ikke alltid er mulig å identifisere med utgangspunkt i tenner og tannstatus. En av de døde personene som kursdeltakerne fikk studere hadde ikke tenner, og der ble konklusjonen at identifikasjon mest hensiktsmessig kunne skje ved hjelp av fingeravtrykk.

En av de andre dagene var kursdeltakerne hos Kripos der de blant annet ble nærmere kjent Identifiseringsgruppen ved Kripos, DNA-identifisering og identifisering ved hjelp av fingeravtrykk.

Mange land har egne ID-grupper som kan kalles til tjeneste over hele verden, i tillegg til at de er de første til å gjøre jobben når det skjer noe i eget land. Norges ID-gruppe dekker for øvrig også Island, som ikke har noen egen gruppe.

– Både sivile og militære tannleger inngår i de nasjonale ID-gruppene, forteller Kvaal, som også legger til at det ikke er noen ulempe at ID-tannlegene rekrutteres fra Forsvaret, av den enkle grunn at de ofte er lettere å beordre enn eksempelvis en privatpraktiserende tannlege med full timebok.

Eksempler på internasjonale identifiseringsoppdrag fra senere tid er tsuna-

mien i Sørøst-Asia i desember 2004, terrorangrepet mot oljeinstallasjonen i Algerie i 2013 og ennå mer nylig; flystyrten over Ukraina sist sommer.

Hvilke lands ID-grupper som tilkalles er ofte bestemt av hvilke(n) nasjonalitet(er) ofrene hadde. Norske tannleger deltok i Thailand etter tsunamien og i Algerie, mens det var den nederlandske ID-grupper som fikk ansvaret etter flystyrten i Ukraina, basert på hvor de fleste passasjerene som omkom i ulykken hørte hjemme.

– Det er forresten alltid det lokale politiet som er myndigheten ID-gruppene underlegger seg når de kommer til et ulykkessted for å gjøre en jobb, samtidig som de følger internasjonale rutiner i arbeidet, forteller Kvaal.

På kurset på Sessvollmoen blir deltakerne gjort godt kjent med Interpols skjemaer som tas i bruk ved identifiseringsarbeid over hele verden. Det ene, gule, skjemaet er for informasjon om den savnede. ID-tannlegen overfører informasjon fra behandlingsjournal til

en statusjournal på dette skjemaet for hver enkelt savnet. Overføringen er basert på tannjournal som ideelt sett mottas fra alle de savnedes tannleger.

All dokumentert informasjon om tannbehandling som er utført frem til dags dato inkluderes i skjemaet. De andre, rosa, skjemaene fylles ut med utgangspunkt i den døde som skal identifiseres. På tannlegesidene registreres alle relevante funn i munn og kjeve.

– Ved match mellom gult og rosa skjema har vi en identifikasjon, forklarer Kvaal, som legger til at matchingen naturligvis foregår ved hjelp av et dataprogram. Programmet kommer for øvrig i ny versjon i disse dager, noe som tilsier at alle norske tannleger som inngår i Kripas' ID-gruppe må på skolebenken og kursen i den nye programvaren om ikke lenge.

Kursdeltakerne på Sessvollmoen avslutter sin uke i militærleiren med en eksamen der de presenterer og begrunner funn og konklusjoner overfor en kommisjon.

Sammen en hel uke

De 13 kursdeltakerne og lærerne bodde på Sessvollmoen hele uken, og så lenge kurset varte.

– At vi bor på samme sted og i stor grad omgås sosialt også på kveldene tror jeg øker kontakten mellom deltakerne, og det igjen øker både kvaliteten ved kurset og utbyttet av det, sier Kvaal.

– På den måten får vi mer anledning til å snakke sammen om dette som vi er her for å fordype oss i enn om vi skulle gått hver til vårt etter endt skoledag – og holdt på med andre ting.

At deltakere fra flere land får anledning til å bli godt kjent med hverandre, i tillegg til at de lærer både teori og praktisk arbeid sammen, kan også komme til å være et gode dersom de senere skulle møtes et sted i verden for å arbeide sammen i forbindelse med et identifiseringsopdrag.

Tekst og foto: Ellen Beate Dyvi